

ગુલઝારે અખરાર,

434 ઉર્દૂ

 કિસ્સે મીરાં દાતાર.

દિખાવે.

મીરાં દાતારના એકવાલથી ધણું લોકો નાવાકે છે, અને તેમની હકીકત જાણવા માટે લોકો ધણાં આતુર હોવાથી પ્રથમ ગુજરાતી જાણનામાં કિસ્સો લખવામાં આવેલો, પરંતુ ઉર્દુ જાણનામાં એ કિસ્સો લખવાની જરૂર જણાઈ. અને તેથી ઉર્દુ જાણના અને ગુજરાતી રહેામાં આ કિસ્સો લખ્યો છે. મીરાં સાહેબનાં એકવાલ માટે કોઈ પ્વારીખની કિતાબ નહીં હોવાથી ટુંક હકીકત લખવામાં આવી છે. ખાશા છે, કે મીરાં સાહેબનાં હાલથી નાકેફ ચનારાઓ જરૂર આ કિતાબ ખરીદ કરી ફાયદો ઉઠાવશે.

પ્રથમની પાંચ આવૃત્તિઓ ખપી જવાથી ઉર્દુ જાણનામાં છઠી ખત સુધારા વધારા સાથે આ આવૃત્તિ છપાવી છે. કદાચ કોઈ સાહેબને એમાં ભુલ નજર આવે, તો દરગુજર કરશે. એવી આશા છે.

ખીલીમારા.

રેમડી રટ્ટી

લી૦ દુઆગો.

મીર સૈયદ અલી કાદરી.

ગુલઝારે અબરાર,

ઉર્ફ

 કિસ્સયે મીરાં દાતાર.

૭૮૬

હમ્દો સલાત-કે બાદ વાઝેહ હો, કે ગુજરાતકે અવલીયાઓ-મેંસે
મશહુર ઓર માઅરફ, વલીયે કામીલ, કીદ વતુલ આરેશીન, હમ્દરત
મીરાં સૈયદઅલી, ઉર્ફ મીરાં દાતાર રહ, સાહેબ, કે જનકા રૌઝા
મુઆરક, રજપુતાના માલવા રેલવેકા સ્ટેશન ઉંઝા નામી હે. ઉસકે
કરીબ હો કાસકે હાસિલે પર ગાયકવાડી રીયાસતકા એક છોટા કરીયા
ઉનાવા નામકા હે, વહાં પર મૈમુદ હે, આપકા એકવાલ રાવીયાંને
ફસીહુલ લીસાન ઇસ તરેહસે જ્યાન ફરમાને હે, કે ગુજરાત-કે
બાદશાહ અહમદ શાહકે ઝમાનેમેં આપકે દાદા સૈયદ અલીમુદીન
સાહેબ, જોયસે સને ૮૩૦ હીજરીમેં ગુજરાતકે પાયે-તખ્ત શેહર
અહમદાબાદમેં તશરીફ લાયે, બાદશાહને આપકે ફઝાલેલ, ઓર
કમાલ-ન-ગી શેહરત સુનકર, આપ પર હીમેં જાનસે ફરેશતા ઓર
ફરમા હેકર, કમાલ શફકતસે પેશ આયા ઓર આપકો એક જામીર

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૌપીરાભિદ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૩૦૭ વર્ગિક

પુસ્તકલું નામ ગુજરાતી અક્ષર

વિષય ૧૭૨૧૭ ૨૪૫

આતા ફરમાઇ. આપને વહાં ચંદ મુદત સુકુનત ફરમાઇ. ઓર બાદ ઉસકે શેહર અહમદાબાદસે નીકલ કર, ઉનાવેકો તશરીફ લે-ગયે ઓર વહાંપર રેહના ઇખતયાર કીયા. ઉનકી પુસ્તસે સૈયદ મોહંમદ ઉર્ફ ડોસુમીયાં રહ. સાહેબ પયદા હુવે. ઓર સૈયદ ડોસુ-મીયાંકી પુસ્તસે હઝરત મીરાં સૈયદ-અલી ઉર્ફ મીરાં-દાતાર રહ, પયદા હુયે. આપકી યાને હઝરત મીરાં સાહેબકી હાજી વાલીદા સાહેબા, કે જીનકા ઇસમે મુજારફ રાસતી બીબી થા, વોહ આપકી ઉમર જીજ છે મહીતેકી થી. ઉસ વક્ત ઇસ દારે ફાનીસે મુલકે જાવેદાની-કે તરફ રેહજત ફરમા ગઈ થી, ઇસવીરે આપકી પરવરીશ આપકી સોતીકી માં, દામાઆઇકે સુપુર્ફ હુઇ, ઉન્હોંને હઝરત મોસુફકી બ-ખુબી પરવરીશ કી. ઓર દુધબી પીલયા. રાસતી બીબીકી હયાતી-મેંદી આપકે વાલીદ, સૈયદ ડોસુમીયાંને દામાઆઇસે નીકાહ કરલીયા થા.

ગુજરાતકે બાદશાહ અહમદશાહકી વફાતકે બાદ, અહમદાબાદ કી તખ્ત નશીની સુલતાન મોહંમદશાહકો હુઇ, ઓર મોહંમદશાહકે ઝમાનેમેં માંડુગઢકા રાજા, કે જે બહોત શરીર, ઓર ઇસલામકા કદા દુશ્મન થા, યાને કોઇબી ઇસલામીકા મોંદ નહોં દેખતા થા, ઓર મરદુમ આઝારી કર રહા થા, ઓર સુલતાન મોહંમદ શાહ-કે દુશ્મકો કુછ ધ્યાનમેં નહોં લાતા થા, ઇસલીયે જીજ સુલતાન મોહંમદ શાહને માંડુગઢકે રાજાકો ઇસલામસે મુશરફ હોનેકા પયગામ બેજા, તો ઉસ પયગામસે ખફા હોકર, જંગ કરને-પર આમાદા હુવા. ઇસલીયે સુલતાનને માંડુગઢકે તરફ લસ્કરે ઇસલામ-કો બેજા, લસ્કરે ઇસલામને વહાંસે કુચ કરકે માંડુગઢ પહોંચે, ઓર રાજાકો ફેદફા બેજા, કે વુ ઇસ

હસાદસે બાજ આ, ઝોર દીને મોહમદ-કો કુચલ કર, લેકીન ઉસ
 બેલીન, ખારે સંગ-દીલને ઇસ પયગામકો કુઠ ખ્યાલમેં નહીં લાયા,
 આખીર લાચારીકો લશ્કરે ઇસલામને મુકાબિલા કીયા. ઝોર ચંદ રોજ
 તક દોનો તરફસે જંગ જારી રહા, લેકીન દોનોમેસે હાસીકી ફતેહ
 નહીં હુઝ, બાદશાહ બહોત હયરાન હુવા, કે ઇસકા કયા સખખ હે,
 કે દોનોમેસે હાસીકી ફતેહ નહીં હોતી ! ઝોર દિલમેં ખ્યાલ કરને
 લગા, કે ઇસકી તદખીર કયા કરના ચાહીયે ? કે જીસમેં ફતેહકી
 સુરત નજર આવે ? આખીર તુજીમીયોંકી ખુલાકર કહા, કે તુમ
 તુજીમકે જરીયેસે દરયાફત કરો, કે યે કયા ભેદ હે ! તુજીમીયોંને
 હીસાખ લગાકર બહોત ગઝોર ઝોર શીકરકે બાદ યે નતીજા ખ્યાન
 કીયા, કે આપકે લશ્કરે જફર પયકરમેં સૈયદ ડોસુમીયાં સાહેબ રહ,
 હે. ઝોર વોહ સરકારસે જાગીર ખાતે હે, ઉનકે લખતે જગર
 તુરફ અખસાર, હજરત સૈયદ અલી સાહેબ હે. ઉનકે નામપર ઇસ
 કીલ્લેકી યાને માંહુગઢકી ફતેહ લીખખી હુઝ હે, બાદશાહને તુજી-
 મીયોંકી ખાત પર બરોસા કરકે, ઉનસે દરયાફત કીયા. કે ઇતને
 બડે લશ્કરમેંસે ઉનકો હુક નીકાલતા કયસા બનેગા, તુજીમીયોંને
 અર્જ કી, કે આજ રાતકો બહોત જોરસે આંધી ચલેગી, ઝોર પાનીબી
 ખરસેગા, ઝોર હવાકે સખખસે તંબુ ઝોર ખયમે ઉખડ કર ગીર
 પડેંગે, ઝોર તમામ ચીરાગ ચુલ હો-જાવેંગે, ફક્ત એક ખયમા
 કાયેમ રહેગા. ઝોર ઉસમેં ચીરાગ કાયેમ રહેગા, ઝોર વોહી ખયમા
 સૈયદ ડોસુમીયાં સાહેબકા ખ્યાલ કરના, ઉસ ખયમેકે અંદર સૈયદ
 સાહેબ ને કુદ દીલાવતે કુરઆન શરીફમેં મશગુલ હોંગે, યેહી ઉનકા
 પતા હે, ચુતાંચે ફફરતે પરબર દીગારસે રાતકો વયસીહી આંધી

મલી, ઓર બેરકા મેંહ બરસા, ઓર અવસા અધેરા હો-ગયા, કે
 છસકા બપાન કરના મુમકીન નહોં હે, બાદશાહને ઇસ હાલતમે
 બ-બતે ખુદ, અપને મુકામસે બાહર નીકલ કર તલાશ કરને લગે,
 લેકીન અધેરકે સખાસે કુછ નઝર નહોં આતા-થા, જબ બીજલી
 મમકતી થી, તબ ઉસકે ઉબલેસે આગે બરહતે થે, અલ-મરઝ ઇસી
 તરેહ તકલીફ ઉઠાતે હુયે, સૈયદ ડોસુમીયાં સાહેબકે ખયમે નઝદીક
 પહોંચે, ઓર વહાં જાકર દેખા, તો સૈયદ સાહેબ મૈસુફ તંબુકે
 અંદર ચીરાગરી રૈશનીમેં કલામે શરીફકી તીલાવતમેં મશગુલ હે.
 મુજતાન ખયમેમેં તશરીફ લે-ગયે, ઓર સૈયદ સાહેબકો તીલાવતમેં
 મશગુલ દેખકર ખામેશ ખયેક ગયે, જબ સૈયદ સાહેબ તીલાવતે
 કુરઆને મઝહસે હારીગ હુયે, તો મુજતાને ગુજરાતકો અપને રૂબરૂ
 દેખકર બહોત તાઅજ્જુબ કીયા. ઓર બ-સદ તાઝીમ અર્જ કી,
 કે આપકા યહાં તક તકલીફ ગવારા ફરમાકર તશરીફ લાનેકા કયા
 બાએસ હે ! અગર આપ મુજકો આપકે નઝદીક ખુલવાતે, તો મેં
 ખુદ ચલા આતા. ખયેર, ફરમાઇયે કે આપકા કયા હુકમ હે ! જો
 કુછ આપ ઇરશાદ ફરમાઇજે, વોહ મેં બ-સરે ચશમ બખ લાઉંગા.
 બાદશાહને કહા, કે આપકો યે હાલ માઅલુમ હે. કે માંડુગઢકા
 રાગ ઇસલામકો બહોત બડા દુસ્મન હે, ઓર ઉસને બહોત સર
 ઉઠાયા થા, ઓર હમારે હુકમકો માનતા નહોં થા, ઇસલીયે એક
 મુકત હુક ઉસસે લકાઇ હો-રહી હે. ઓર અબી તક કીસીકી ફતેહ
 નહોં હોને પાઇ. આખીર બ-મજબુરી મેને તુનુમીયોંકો ખુલવાયા,
 ઓર ઉનસે ઇસકો બેદ પુછા ગયા, તો ઉન્હોને યેહ ખુલાસા કીયા,
 કે ઇસ લકાઇકી ફતેહ સૈયદ ડોસુમીયાં સાહેબકે, યાને આપકે લખ્તે

ળગર ફરજંદ, મીરાં સૈયદ અલીકે નામપર લીખખી હુધ છે. ઝોર
 જળ તક વોહ ધસ લડાઇમેં જામીલ નહીં હોંગે, વહાંતક હરગીઝ
 આપકી ફતેહ નહીં હોગી. સુલતાનકી ધસ ગુફતગુ-કે સુનનેસે
 સૈયદ સાહેબ બહોત શીકરમંદ હુયે, કે અબ કયા કરના ચાહીયે !
 અબ-ગરઝ આપને બહોત ગઝોર ઝોર શીકરકે બાદ, બાદશાહકો જવાબ
 દીયા, કે આપ ચંદ રોજ સબર કરે, કયું-કે શીલ-હાલ મેરે ફરજંદ
 સૈયદ અલીકી શાદી હે, ઇસલીયે શાદીકે ઐયામ ગુજરે બાદ આપકી
 ખીદમતમેં હાઝીર કરેંગા. બાદશાહને ઇસ બાતકો મંજૂર નહીં કીયા,
 ઝોર ફરમાયા, કે ચે લડાઇ સીફ કાશીરાંકા કુફ મીઠાનેકે લીયે
 હો-રહી હે. ઇસલીયે આપ બ-રાહે મેહરબાની આપકે ફરજંદકો બદ
 ખુલવાઇયે, કે ઉનકે ખાનેસે તમામ ઝગડા તય હો-જાયેગા. સૈયદ
 સાહેબને લાચાર હોકર એક ખત લીખખા, ઝોર કાસીદકે સાથ
 વોહ ખત ઉનાવેકો અપને બહે સાહેબ-ઝાદે, સૈયદ અબુ મોહમ્મદ
 ઉફ અબુમીયાં-કે નામપર રવાના કીયા. ઉસ ખતમેં તમામ
 ફરીયાત લીખખી ગઇ, કાસીદ વોહ ખત લેકર ઉનાવેકો રવાના હુવા,
 ઝોર બહોત બદ મંઝીલ તય કરકે વોહ ખત ઉનાવેકો પહોંચાયા,
 સૈયદ અબુ મોહમ્મદને ખત કાસીદકે હાથમેંસે લેકર અપની આંખોકો
 લગાયા. ઝોર ખતકો પરહકર બહોત શીકરમંદ હુયે. ઝોર ખતકે
 મંજૂરનેસે ઇસીકો આગાહ નહીં કીયા, થબકો ખાબમેં મીરાં
 સૈયદ અ લી સાહેબકો ચેહ બેદ જાહીર હુવા, પસ મીરાં સાહેબને
 સુખોહકી નમાઝસે ફારીગ હુયે બાદ, અપને ખીરાદરે મોઅજ-ઝમ
 સૈયદ અબુમીયાંસે ખત તલબ કીયા, ઉન્હોને ખત દેનેમેં બહોત
 હજર કીયા, લેકીન હરગીઝ નહીં માના, ઝોર ખત લેકર પરહા

ખતમે લડાઇકા એકવાલ લીખ્યા હુવા થા, એર ચેહની લીખ દીયા થા, કે ઇસ ખતકે દેખતેહી ફારન ચલે આના, કયું-કે ચેહ ઇસલામકી લડાઇ હે, ઇસલીચે 'ઇસ લડાઇમે' મદદ કરના લાઝીમ હે, ખતકો પરતેહી આપકા દીલ કાપુમે નહીં રહા, એર અપની સોતીલી વાલીદા, દામાંયાઇસે લડાઇમે' જાનેકી રૂખસત તલખ કી. ચેહ ખખર વહશત અસર સુનકર, તમામ અઝીઝ એર અકારીયને જમા હોકર આપકો સમજાયા, કે કલકે રોજ તો તુમહારી શાદી હે, એર શાદીકો છોડકર આજહી તુમ રૂખસત હોના ચાહતે હો। ચે મુનાસીય નહીં હે, ઇસલીચે ખેહતર તો ચેહ હે, કે આપ શાદીકે બાદ વહાં તશરીફ લેજાવે. લેકીન આપને ચે કેહના કીસીકા કુપુલ નહીં કીયા. એર કહા, કે મુજકો ખુદા, એર ઉસકે હખીયકી ઇતાઅત, એર રજામંદી ઇખત્યાર કરના શાદીસે ઝીયાદા અફઝલ હે.

જય મીરાં સૈયદ અલી, અપની શાદીકી ધુમધામ છોડકર, તમામ કુંબેકે લોગોંકો એર અહબાબકો રોતે હુચે રખકર, સફરપર મુસ્તઅદ હુચે. તખ અબ્વલ ઉનાવેમે' અપને દાદા સૈયદ અલીમુદ્દીન સાહેબકી મઝારે મુઝારક પર તશરીફ લાચે, એર એક મીસવાક લેકર અપને દાદાકી મઝારકે કરીય ઝમીનમે' માડદીયા, એર અપને હમ-રાહીયોંકો વસીયત કી, હે હમારી શહાદતકે બાદ હમારી લાશકો લાકર ચહાં દફન કરના. ખુદાકી કુદરતસે વોહ મીસવાક સર સખ્જ હોકર દરખ્ત હો-ગયા, વોહ દરખ્ત અખ-તક હઝરત મીરાં સાહેબકી દરગાહકે કરીય મૌજુદ હે. આપને અપને હમ-રાહીયોંકો ચે વસીયત કરકે જાતેહા પરહા, એર જાનીએ લશકરે ઇસલામ કુચ કીયા. એર અહોત જદદ મંઝીલ તય કરતે હુચે માંડુગઢ પહોંચે, એર અહોત

અકબરની સદા કરતે હુયે, લશકરે ઇસલામમેં દાખીલ હુયે, એકીદારેને
 યે ખુશ ખમરી અપને બાદશાહકો સુનાઇ, વોહ ઇસ ખબરકે સુનતેહી
 નીકાયત ખુશ હુયે, ઝોર આપકો ઇબ્જતકે સાથે દરબારમેં દાખીલ
 કીયે. ઝોર બહોત સફરત ઝોર ઇનાયતસે પેશ આકર, ઇનઆમ
 ઝોર ખીલખતસે સફરાજ ફરમાયે, ઝોર આપકો જંગકે એકવાલસે
 આગાહ કીયા, પસ ખીરાં સાહેબને ફરમાને શાહીકો બળ લાકર,
 મયદાને જંગમેં જાનેહી રખસત તલખ કી, ઝોર દુસરે રોજ
 સુબોહકો ખીરાં સાહેબને તમામ ફૌજકે સરદાર બનકર, નકારા
 લડાઇકો બબવાયા, નકારેહી આવાજસે ઝોર અદલાહો અકબરની
 સદાસે મયદાને જંગ ગુંજ ઉઠા, ઝોર લશકરે કુદકાર, યે આવાજકે
 સુનતેહી મારે હયબતકે ચરરા ગયે, રાખને અપને સરદારોસે કહા,
 કે આજ કોન અયસા બહાદુર ઝોર દીલાવર જંગમેં નમ્રદાર હુવા,
 કે જીસસે લશકરે ઇસલામમેં ઇતના બેશ પયદા હો-ગયા હે. સાથે
 યેહી રખસ અપને લશકરકો શીકરત દેગા; ઝોર ઇસસે બચનાબી
 દુશવાર નજર આતા હે, ઇસ શીકરમેં મહાકાલી ઝોર કઇ દેવતાઓંકા
 નામ લેકર ઉનસે મદદકી દુઆ માંગી. ઝોર ખુખ બંદો-બરતસે
 મયદાને જંગમેં મુકાબિલેમેં આયા, ઝોર દોનોં તરફસે જંગ શુર
 હો-ગયા. ઇધર અદાહો અકબરની સદાયેં ખુલંદ હોને લગી. ઝોર
 ઉધર હર હર મહાદેવની આવાજસે મયદાન ગુંજ ઉઠા. દોનોં તરફસે
 ખુખ જંગ હોતા રહા, ઝોર બહાદુરોંને અપના બેર, ઝોર હુનર
 દીખલાયા. આખીર લશકરે ઇસલામને ફૌજે કુદકાર પર, અદાહો
 અકબરની સદા કરતે હુયે એકદમ હમલા કીયા, ઝોર ઇસ બેરસે
 તલવારેં અલાઈ કે લાશોંકે ઢેરકે ઢેર લગા દીયે, ઝોર હજરત ખીરાં

સૈયદઅલી રહ, ને દરેરાના સફાંકો ચીરને હુયે. કુદશરોંકી ફૈજમેં
 દાખીલ હોકર, જમશૈર ચલાના શુર કીયા. કુદશરોંકે છતને આદમી
 મરે, ઝોર ઝખમી હુયે, કે જસકા શુમાર ખુદાહી ખુશ જાનતા હે,
 મુશરીકોંકો ચારોં તરફસે માર પડતી શુર હુધ. તો ઉનકી હીમ્મત
 ટુટ ગઇ, ઝોર મારે જાનેકી હયાતકે સજાખસે હથીયાર છોડ છોડકર
 ભાગના શુર કીયા. ઝોર ભાગકર કિલએકા દરવાઝા બંધ કરલીયા.
 લેકીન ઇસલામી બહાદુરોંને ઉનકા પીછા પકડા. ઝોર મીરાં સૈયદઅલી
 સાહેબને દરવાઝે પર પહોંચ-કર, કીલએકા દરવાઝા તોડ ડાલા. ઝોર
 કીલએમેં દાખીલ હોકર બહોતસે મુશરીકોંકો કચેદ કરલીયા, પસ
 જસને ઇસલામ કુખુલ કીયા, ઉસકો પનાહ દી, ઝોર જો મુનકીર
 હુવા, ઉસકો વાસિલે જહ-નમ કીયા. મુશરીકોંસે જખ યે મોઆમીલા
 ચલ રહા થા, ઉસ વકત મોઅકા પાકર માંડુગઢકા રાજા, જાનકે ખાદસે
 તને તનહા ભાગકર, એક પહાડકી ગારમેં જા છુપા, ઉસકો હુંડનેકે
 લીયે લશકરે ઇસલામને હરચંદ તલાશ કી, મગર ઉસકા પતા ન
 મીલા, ફૈજ શાહીને ડકા ફતેહકા બજાયા, ઝોર અલમે મોહુંમદી
 કીલએ-પર ચડાયા, ઝોર સીજદયે શુકર બ-દરગહે મુજબુદ દાઅવાન
 બજા લાયે.

માંડુગઢકે રાજાકો શીકરત દેનેકી, ઝોર ઉસકા કીલઆ લશકરે
 ઇસલામને ફતેહ કરનેકી ખબર, બાદશાહકો હોનેસે બહોત શાહ
 ઝોર ખુર્મ હુવા. ઝોર જશને શાહાના કીયા. ઝોર આલીમોં ઝોર
 ફાઝીલો, ઝોર મસાકીનીકોં રાહે ખુદા-પર બહોત કુશ ખયરાત દી,
 મીરાં સૈયદઅલી રહ, અપની ફૈજસે અલાહીદા હોકર રાજાકી તલાશમેં
 બકેબે બાહર નીકલે, ઝોર બહોત જુસ્તજુ કે બાદ, ઉસી પહાડકે

કરીય પહોંચે કે જહાં રાજ છુપા ચા. વહાંપર જાકર દેખા, તો પહાડકી ગારકે અંદર જાનેકે રાસ્તે પર, એક ચોક્કીદાર બચઠા હુવા હે. આપને ઉસ ચોક્કીદારસે પુછા, કે તુ કોન હે ? જોર વહાં કીસલીયે બચઠા હુવા હે ? ઉસને મારે ખાફકે જવાબ દીયા, કે ઇસ ગારમેં મીકુગઢકા રાજ છુપા હુવા હે, જોર ઉસકી નિગેહ--આનીકે લીયે મેં વહાં બચઠા હું, આપને ચોક્કીદારકી ઝમાની યે હાલ સુનકર બહોત ખુશ હુયે, કે દીલકા મુઝઆ અબ બર આવેગા, પસ આપ ઘોડે પરસે ઉતરે, જોર ઘોડા ચોક્કીદારકો આંધનેકે લીયે દીયા, જોર આપ ગારકે અંદર ચલે ગયે. પસ અંદર જાકર દેખા, તો રાજ નીંદરી ગહલતમેં પડા હુવા હે, મીરાં સાહેબને ઉસકો જગાયા, જોર કહા, કે ભે અબ હુશીયાર હોમ, હમ તેરે નજદીક આ પહોંચે. અબ તુ કહાંતક ભાગતા શીરેગા ? ઇસસે બેહતર તો ચેહ હે, કે તુ હમારે સાથ ચલકર, બાદશાહે ગુજરાતકે રખર ઇસલામ કુબુલ કર, જોર કુઝસે બાઝ આ. લેકીન રાજને હરગીઝ નહોં માના, આખીર મીરાં સાહેબને ઉસ બેદીન જોર મુનકીરે ઇસલામ રાજસે કહા, કે તુ ઇસલામ કુબુલ નહોં કરતા હે, તો બાહેર નીકલ કર મુઝસે મુકાબીલા કર, લેકીન મુઝકો શરમ માઅયુબ હોતી હે, કે તેરે પાસ કોઇ હશીયાર નહોં હે, જોર બજેર હથીયાર વાલોંસે લડના બહાદુરોંકા કામ નહોં હે, ઇસલીયે તુ મેરે પાસકી કટાર લે, જોર જંગ કર, રાજમી ઇસ ગુહતગુસે નીકાયત ખુશ હુવા, જોર ઉસને કટાર માંગતેસે આપને ફીરન અપની કમરસે કટાર નીકાલ કર, રાજકો દી, યે રહમ-દીલી જોર શુખબત, જોર હક પસંદીકો દેખના આલીયે, કે મીરાં સાહેબને અપને હુશમન-કે પાસ હથીયાર નહોં હોને સે

લડનાબી પસંદ નહીં કરીયા, ઝોર ખુલ્લે પાસે ઉમરો હતીયાર દેકર
લડનેકા મોઝકા દીયા, ઇમીકો ઇનસાફ ઝોર શરાફત કેલના ચાલીયે,
કથુકે હર કોઇ અપને દુશ્મનસે અવસા સુચુક નહીં કર સકના હે,
જમ રાગકો કટાર દી-ગઇ, તો ઉસને કહા, કે પેલસે તુમ મુજ પર
વાર કરો, લેજીન મીરાં સાહેબને જવાબ દીયા, કે હમારા યે તરીકા
નહીં કે, કે હમ પેલસે વાર કરે, ઇસકે બાદ રાગને મોઝકા પાકર
કટાર ઉઠાતે-હી મીરાં સૈયદઅલીકે પેટમેં માર દી, ઝોર જમમબી
કારી લગા, પસ મીરાં સાહેબને ઉસી વકત અલાહો આકબરની સદા
ખુલ્લંદ કરકે, તલવાર આબદાર ખેંચકર, રાગની ચોટી એક હાથસે
પકડ-કર દુસરે હાથસે સર ઉસકા કાટ લીયા. ઝોર વાસીતે જલ્દનમ
કીયા. અન્ન-ગરજ આપને સર ઉસકા હાથમેં લેકર, બ-સમય ગશ
આનેકે એક પથ્થર પર બથેડ ગયે, ઝોર ઉસી જગે પર શરખતે જમે
શહાદત સાપીયે કૌસરકે હાથસે પીકર, હાખીતે ગીરાહે શાહવાયે
આલીશાન હુયે, યાને આપકા ઇતેકાલ હો-ગયા, ઇત્ત! સિદ્દસાહે
વ ઇત્ત! ઇ-લયહે રાજે-હિન.

માંડુગઢકા કીલઆ હઝરત મીરાં સાહેબકે હાથસે ફતેહ લેનેકે
બાદ, આપકી તલાશ લશકરે ઇસલામને બહોત કી. લેજીન કહી
પતા નહીં મીલનેસે અફસોસ કરતે હુયે વાપીસ આવે. ઝોર આપકે
વાલીદ સૈયદ ડોસમીયાં સાહેબબી, અપને ફરજંદ તુરે નજાકે તરફસે
બહોત શીકરમંદ હોકર અફસોસ કર રહે થે, ઝોર અમ કહાં તલાશ
કરના ઇસ ખ્યાલમેં થે, કે ઇતનેમેં આપકો નોંદ આ-ગઇ, ઝોર
આખમેં હઝરત મીરાં સૈયદ-અલીકે તરફસે યે બશારત હુઇ, કે
હમારી લાશ પુલાની જગે પર હે, તો આપ વહાંસે લાશ લે-જાયે,

લેજીન આપકે વાલીદને કહા, કે આપ બાદશાહકો ઇસ અમરકી
અશારત દો, તાકે વેહ બદોખસ્ત કરે, પસ મીરાં સાહેબને બાદ-
શાહકો ખામમે અશારત દી. કે તુમ કીલએકી ફતેહસે ખુશ હોકર
અયઠે હો, ઝોર હમારી કુછ ખખર નહોં રખતે હો ? ખામે મફલતસે
બેદાર-હો બજો, ઝોર હમારી લાથ પુલાની જાયે પર હે, વહાસે
લાકર જહાં હમારા મીસવાક ગાડા હુવા હે. વહાં-પર દખન કરો,
મુલતાનકો અશારત હોતેહી ફૈરન આપકી લાશકો આપકે ઇરશાદ
અ મુજબ જહાં મીસવાક ગડા હુવા થા, વહાં દખન કરકે આપકી
તુરખત બનાઇ ગઇ, કીલએકી ફતેહ સને ૮૯૮ હીજરીમે હુઇ થી.

હઝરત મીરાં સૈયદ અલી રહ, કા રૈઝયે મુખારક ઉનાવા
નામકે એક છોટા ગાઉમે મૈનુદ હે. રોઝેશી જીયારતકો જાનેવાલે
ઇંઝા રોઝન પર ઉતર કર જયેલ ગાડીયોંમે ઝોર ટાંગોંમે સવાર
હોકર ઉનાવેકો જાતે હે, રોઝનસે ઉનાવા દો કેસકે ફાસીલે પર
હે. ઉસકે વક્ત લોગોંકા બહોત હુશુમ હોતા હે. ઝોર હરએક
તરફસે બહોત લોગ આવે હે. ઝોર ઉસં ખલાસ હોતેકે
વક્તબી યેહી હાલ રેહતા હે. ઉસકે મોખકે પર
જાને આનેકા રાસ્તેમે ફાસી તરેહકા ખેંદ નહોં હે, લેજીન ફુસરે
મોખકે પર જાતે આવે વક્ત અજકો નિકલના મુનાસીબ નહોં હે. ક્યુંકે
ચોરોંકા, ખેંદ બહોત રેહતા હે. ઉનાવા ગાઉમે દાખીલ હોતેહી
મીરાં સાહેબકે મામુ સાહેબ હુમઝા શહીદ-કી દરગાહ હે. વહાં
ચેહલે ફાતેહા પરહ કર, શીર આપકે રૈઝયે સરીક કે બીદ, જો આર
દીવારી અહાતા બના હુવા હે, ઉસકે દરવાઝેમે દાખીલ હોતે-હી
સ-સખમ તાઅઝીમકે વહાં પર જુતે ઉતાર કર, ખુલે પાઉં દરગાહ

શરીર પર જાકર ફાટેલા પરફતે હેં. આપકી તુરબતકે ઉપર ગુખંદ ઝોર
 છત બના હુવા હે. તુરબતકે કઠોરે સોને ચાંદીકે બને હુયે હેં. ઝોર
 દરવાઝે ચાંદીકે બને હુયે હેં. જે મુરાદ-મદોને બનવાયે હેં. તુરબતકે
 ચારેં તરફ સંજે-મરમરકા સહન બના હુવા હે, દરગાહકે સહનકી
 દાહની તરફ આપકે વજીર નથુ શહીદ, ઝોર બન્ધુ શહીદકી
 મઝારે હેં. ઝોર ઉનપરબી છત બના હુવા હે, ઉસ જગે પર સીઈ
 ઝોરતેં ઉસકે ઐયામમેં બયેહતી હેં. મરદોંકા બયેહનેકા હુકમ નહીં હે.
 દરગાહકી બાઈ તરફ આપકે મીસવાક-કા દરખ્ત હે, ઝોર દરખ્તકે
 ફરીબ આપકી સોતીલી માં દામાવંતીકી કબર હે, ઝોર ઉસ કબરકી
 બાઝુમેં આપકે વાલીદ સાહેબકી તુરબત હે, ઝોર ઉસ તુરબતકે
 સહનકે નીચે નબ્વાબ સાહેબકી કબર હે, ઝોર ઉસ કબરકે નઝ-
 દીક મુસાશીર ખાના હે. જહાં ફકીર લોખ ઉતરતે હેં, મુસાશીર
 ખાનેકે ફરીબ મેહશીલ ખાના હે. ઝોર ઉસકે નઝદીક ખુલા સહન
 હે, ઝોર સહનકે ફરીબ મસજીદ હે, મસજીદકે સહનમેંબી લોખ
 ઉસકે મોઅકે પર મુકામ કરતે હેં, નમાઝકે વકત મસજીદમેં ધતને
 લોખ જમાઅતમેં શરીફ હોતે હેં, કે મસજીદકે અંદર ઝોર સહનકી
 જગા તમામ બર જાતી હે. મસજીદકે ફરીબ વુજુ કરનેકે લીયે હોઝ
 બના હુવા હે, ઝોર હોઝકે નઝદીક કુંવા હે. ઉર્સ-કે ઐયામમેં કુંવે કે
 ફરીબ તમામ ગીરોહકે ટુકરા, અપની અલગ અલગ જમાઅત મીલકર
 મુકામ કરતે હેં, ઝોર ગુજરાતકે ટુકરાઓકે બડે કઝીઓંકા મીરાંકે
 ચોંક પરકી ફયસલા હોતા હે, હઝરત મીરાં સૈયદ અલી સાહેબ રહ,
 કી તુરબતકી પાંચતી તરફ રાખકા સર ગાડા હુવા હે. કયુકે હઝરત
 મીરાં સાહેબને આપકી હાથ દફન કરતે વકત રાખકા સર આપકે

પાઉકે કરીય ગાડનેકી બજારત દી-ધી. દરગાહમેં દાખીલ હોનેકે દો દરવાજે હેં, ઓર કીલએકી તરેહ અહાતા બતા હુયા હે. ઓર અહાનેકે ધાબેકે નીચે તીન તરેહ મેહરાબેં બની હુધ હેં, મેહરાબેમેં લોગ રેહને હેં, દરગાહકે સામનેકા જો દરવાજા હે. વહાં મેહરાબમેં ચમનાજી ઓર પનસારી (ગાંધી) કી દુકાનેં રેહતી હેં, ઓર કુલ સંજગાબી કિસી દરવાજે પર માલી બેચતે હેં, દરગાહકી બાહર એક મેમનખાખને એક બડી મસજીદ બનવાઇ હે. જીસમેં નમાઝે જુમઆ હોતી હે.

ઉરસ શરીફ આપકા સફર મહીનેકી પહેલી તારીખકા હોતા હે. ઓર સંદલ મોહરમકી અખીર તારીખકા આંદરાતકે રોજ બહોત ધામધુમ ઓર એહતેમામસે ચડાયા જતા હે, ઉરસમેં ગુજરાત ઓર કાઠીઆપાડ, ઓર બહોત દૂર દરાઝ મુઝકાંસે મુમલમાન, હાંદુ, પારસી, વ-ગયરા આતે હેં, ઓર પંધરા ખીસ હજર આદનીઓંકા મજમા હોતા હે. ઉરસમેં હર કીસમકા માલ લેકર દુકાનદાર આતે હેં, ચાહકે હોતલ. ઓર ખાનાબી મીલતા હે. લેલીન ઉરસકે અગવલસે આકર ગાંઢમેં મુજતીરેકે મકાનોંમેં યા દરગાહકે બાહર મુકામકી તજનીજ કરતા ચાકીયે. ધ્યુકે લોગ ત્રીપાદા આતે હેં, ઇસવીયે મુકામ નહીં મીલતેસે બડી તકલીફ હોતી હે.

જો લોગ જુન, ઓર ડાકન. ઓર જુન, ઓર જાદુ વ-ગયરા બજાઓંસે તકલીફ પાતે હેં, ઓર ખીમારીઓંકી મુત્તીમનમેં મુત્તીમા રેહતે હેં. અગસે લોગ દરગાહ શરીફમેં આકર રેહને હેં, ઓર આરામ હોનેકે બાદ જાને હેં. જો લોગ બજાઓંસે તકલીફ પાતે હેં, વોહ વહાં ધુમતે (ધુનતે) હેં, ઓર બજાચેં કરામાતકે જોરસે તકલીફ આકર, તમામ હાલ બચાન કરતી હેં, ઓર આખીરકા નાબુદ હોતી

હેં. દીવાને આદમીયોંકો સંકલસે બાંધકર રખતે હેં. દીવાને ઝોર બલામેં ફસે હુયે જળ ધુમતે હેં, ઉસ વક્ત અજળ તમાચા હોતા હે. કયું કે વોહ દરખ્તોં-પર ચઢ જતે હેં, ચાતો હોઝમેં ગીરતે હેં. ઝોર દેખને વાલે લોગ તાઅજળુબમેં હોતે હેં, કે બ-સબબ ગીર જનેસે ઉનકો કુછ નુકસાન નહીં હોતા હે, હઝરત મીરાં સાહેબકી કરામાતસે કયા હોંદુ, કયા મુસલમાન, સબ ફયેઝ પાતે હેં. આપકી કરામાતેં બહોત હેં. ઝોર હોંદુ લોગબી આપકી કરામાતકે મોઅલેકહ હોકર દરગાહ શરીફમેં રહતે હેં. ઝોર બલામેં ફસે હુયે અખસ આપકી વાલીદાકી તુરબત પર પહીમેં ઝોર હમઝા શહીદકી દરગાહ પરબી જતે હેં, ઝોર ફયેઝ પાતે હેં.

ઉનાવેસે પહી રો કેસ હે. વહાં આપકી વાલીદા રાસતીબાહકી દરગાહ હે. ઝોર વહાંબી ચાર દીવારી બની હુમ હે. ઝોર દરગાહ પર છત બના હુવા હે, ઉરસકે એયામમેં લોગ ઉટો-પર યા પયદલ વહાં ઝીપારતકે લીયે જતે હેં. વહાંકે મુજવીર અલગ હેં, ઝોર દરગાહકે નઝદીક ઉનકે મકાનાત હેં. હઝરત મીરાં સાહેબકી દરગાહ પર હજારોં ફપીયોંકી મજતે ચડતી હેં, ઝોર વોહ આપકે મુજવીર આપસમેં બાંટ લેતે હેં, ઉનાવેકે મુજવીર માલદાર હેં. કયું કે ઉનકી પયદાયેશ અછછી હે, ઝોર પહીકે મુજવીરોંકી હાલત વયસી નહીં હે. મીરાં દાતારકી કરામાત ઝોર બુઝુર્ગી બેશુમાર હે, ઝોર તમામ બુઝરાત ઝોર કાઠીઆવાડમેં ધર ધર આપકા નામ સબકી જગ્યાં-પર જારી હે, ઝોર આપકે નામસે ચંદ હોંદુ લોગ, ચીલા બનાકર, બી-મારોંકો દરગાહ શરીફસે મંગવાયા હુવા પાતી પીલાકર, અપના મુજરા કરનેકે લીયે દેખી કરતે હેં, તો અવસે ચીલ્લે પર કાઢબી

દીનદાર મુસલમાનને નહીં જાના ચાહીયે, કયું કે હજરત રમુલે મકબુલ સલ, ને અયસી જુદી કબરેં યાને ચીલ્લો—પર ફાતેહા દેનેસે મના કીયા હે. બાઝ જાહીલ મુસલમાન યે બાતસે ના—વાકીફ હેં, ઇસલીયે ઉનકો વાકીફ કરનેકે લીયે ઇત્તિલાઅન લીખ્યા ગયા હે.

હજરત મીરાં સાહેબ રહ. કી કરામાત પર શીદા હોકર, મરહુમ મદારાગ અઉરાવ ગાયકવાડને સોને ચાંદીકે કંઠેરે બનવા દીયે થે. ઝોર કમખાબકે ગીલાફબી ચડાયે થે. જે અખતક મૈબુદ હેં. ઝોર લંગરખાનાબી જરી હે. દરગાહમેં મુકરર વક્ત પર ચોખડીયે બજાયે જાતે હેં; ઝોર સરકારસે પોલીસકી નીગરાની રહતી હે, ઉરસકે ઝાંખામ—મેંબી પોલીસકા અછાબા બંદોબસ્ત રહતા હે.

જે ભોગ અવલીયાઓંકી કરામાતસે મુનકીર હેં, ઝોર દરગાહોં પર જાનેકો મના કરતે હેં, વયસે મુનકીરોંકો અયસી દરગાહોં પર લેજાકર યે કરીશમા દીખલાના ચાહીયે, કે જીસસે ઉનકે દીલકો તસલી હો—જાવે. ઝોર જેજ સુખન અવલીયાઓંકી જ્ઞાનમેં કેહના છોક દેવેં. ખુદાવંદ કરીમ ઉનકો હીદાયત નસીય કરે, આમીન.

આપકો રૌઝા તાઅરીફકે કાબીલ હે, ઝોર મુરાદ વાલોંકી મુરાદેં આપકે ટુફલસે ખુદાયે તઆલા બર લાતા હે. ઇસલીયે અગર ખુદા મકદૂર દેવે, તો જુરર મીરાં સાહેબકી દરગાહકી જીયારત કરકે, સરાખ હાસીલ કરે, ઝોર દીલી મકસુદબી પુરા કરે. ઇલાહી હમારે દીનદાર બાઇઓંકો આપકી જીયારત નસીય કર, ઝોર અવલીયાઓંકી કરામાતોંપર અફીદા કાયેમ કરનેકી હીદાયત નસીય કર, આમીન, સુખા આમીન.

ગઝલ.

અય મેરે દાતાર પ્યારે લે ખખર,
 જાને હમદરકે દુબારે લે ખખર.
 અધાહ અધાહ આપકા દરબાર કયા,
 જાઉં મેં સદકે તુમ્હારે લે ખખર.
 હઝરતે હસનેનકે તુમ લાલ હો,
 ગોસુલ આઝમકે પ્યારે લે ખખર.
 લાઇ સૈયદ અબુમીયાં કે હુકુર,
 નથુ શાહ નાયેગ તુમ્હારે લે ખખર.
 ખાદીમે દરગાહ યેહ મીયાં મોહંમદ,
 રોજે શબ દરપે પુકારે લે ખખર.

ગઝલ.

મેરે મીરાંકી અમ શુઝ પર હનાયત હોનેવાલી હે,
 ફક્ક અમ પાઝ આ વર ન હીમાયત હોનેવાલી હે.
 ન હજરાઓ ગરીબો બે-કસો લાચારો ખીમારો,
 હરે મીરાંસે તુમ સગકા બજારત હોનેવાલી હે.
 સદકે દીલસે પરકા જીસ શખ્સને કલેમા મોહંમદકા,
 યહીનમ હસકી મેહશરમેં શકાઅત હોનેવાલી હે.
 શુઝે કયુંકર સતાઈગે ફરીસ્તે કશ્મમેં આકર,
 મેરે મીરાંકી વહાં પરબી હીફાઝત હોનેવાલી હે.

કઠાયા કમ સ્ત્રીનીમેં સર ખુદાકી રાહ પર જાકર,
ખતાઓ તો કીસીસે યે શુભખત હોનેવાલી હે.
સુખન-વર મેરી સુતકર હસ મદદ-ખાનીકો યું બોલે,
તરક્કી પર અસર તેરી ફસાહત હોનેવાલી હે.

ગઝલ.

ગુલે ગુલજારે હીંદુસ્તાં, મેરે મીરાં વલી સરવર,
નશાને પંજતન યજ્ઞાં, મેરે મીરાં વલી સરવર.
તેરે રોઝેકી જીનત દેખકર જાહીદબી કેહતે હેં,
યેહી હે ગુલશને રીઝવાં, મેરે મીરાં વલી સરવર.
જુલાયા આનમેં મુરદા લખે-જાં બખ્શકે માનીંદ,
યેહી હે હસાયે દૌરાં, મેરે મીરાં વલી સરવર.
તેરી વોહ અબરૂયે ખમદારકા એક વાર કર મુઝપર,
યેહી હે હસરતો અરમાં, મેરે મીરાં વલી સરવર.
તમના હે યે કહીયર કી કરો પુરી કરો પુરી,
મીલે મુજકો દરે મીરાં, મેરે મીરાં વલી સરવર.

ગઝલ.

જરા સુનીયો અરઝ મેરીબી હે દાતાર થોડીસી,
દીખાદો અપને મુખડેકી ઝલક સરકાર થોડીસી,
અબળ હો છુલ્હ હર-સુ મેં શીર મસ્તાના કાલતમેં,

જો હાસીલ હો મુઝે હુખમે શહે અખરાર થોડીસી,
 નહીં મુશકીલ હનાવેકા મુઝે શીર પહોંચના યારો,
 અગર હો-જાવે ચે કિસમત મેરી બેદાર થોડીસી.
 મેં કેહતા હું જો જાના હે હનાવેકી તરફ કોઇ.
 અરઝ મેરીબી કરદેના વહાં ઝબ્વાર થોડીસી,
 અસર પુરકતમેં તેરી બન-ગયા દીવાના સૈદાઇ,
 કરે મીરાસે ચે હાલત કોઇ ઇઝદાર થોડીસી.

ગઝલ.

ચલો અય મોઅમીનો દેખો મેરે હાતારકા સંદલ,
 હેં લાઈં ધુમસે ફરેં મેરે સરદારકા સંદલ.
 મુખારક આબકી શય હે કહું કયા તુમસે અય યારો,
 બીજાયા અર્શસે હકતે મેરે દીબદારકા સંદલ.
 બના હે આબ વોહ દુલાહ હે જો આશીકે અલ્લાહ.
 હે હસ મહબુબે હકકની સખી સરદારકા સંદલ,
 તલબ કરલો જો ચાહો મુદઆ હકસે તલબગારો,
 કરેગા આરઝુ પુરી મેરે ગમખારકા સંદલ,
 ખુદાકા શુક કર દારા મઝમું હો-ગયા પુરા,
 ચઢહેગા હઝ તક ઇસ જા ગુલે ગુલઝારકા સંદલ.

ਗੁਲਬ.

ਭਯਸੇ ਛਾਤਾਰ ਤੇਰੇ ਦਰ ਪਰ ਸਦਾ ਹੋਤੇ ਹੋਂ,
 ਸਦਕਾ ਫਸਨੇਨਕਾ ਤੁਮ ਕੇਹਣੋ ਕੇ ਆ ਹੋਤੇ ਹੋਂ,
 ਵਾਹ ਸਭੀ ਹੋਂ ਮੇਰੇ ਛਾਤਾਰ ਕੇ ਅਲਾਹ ਅਲਾਹ,
 ਜੇ ਕਾਖ ਘਾਛੇ ਵੇਖੀ ਉਸਕੋ ਫੀਕਾ ਹੋਤੇ ਹੋਂ.
 ਭੁਲਤਾ ਹੈ ਜੇ ਕਾਖ ਰਾਹ ਖੁਦਾਕਾ ਘੱਟਾ,
 ਉਸਕੋ ਖੁਦ ਸਾਫ ਮੇਰੇ ਜਾਨੇ ਘੱਟਾ ਹੋਤੇ ਹੋਂ,
 ਏ ਕਰੀਬੀਆ ਹੈ ਐਕ ਅਦਨਾਸਾ ਮੇਰੇ ਗੀਰਾਂਕਾ,
 ਤੁਮਕੇ ਕੇਹਣੇਵੀ ਵਾਹ ਮੁਰਹਾਂਕੇ ਭੁਲਾ ਹੋਤੇ ਹੋਂ.
 ਅਮਰ ਤਲਕ ਉਨਕੀ ਅਘਰ ਤੁਨੇ ਨ-ਲੀ ਜਾਨੇ ਜਾਵਾਂ,
 ਲਾਘੋਂ ਘੀਮਾਰ ਤੇਰੇ ਦਰ ਪਰ ਸਦਾ ਹੋਤੇ ਹੋਂ.
 ਤੇਰਾ ਵਾਹ ਰੋਆ ਹੈ ਛਾਤਾਰ ਕੇ ਅਲਾਹ ਅਲਾਹ,
 ਆਕੇ ਕੁਸ਼ਕਾਰਭੀ ਧਰਮ ਸਰਕੇ ਭੁਲਾ ਹੋਤੇ ਹੋਂ,
 ਖਸ ਅਸਰ ਅਸਤਾ ਭਗਰਕੀ ਨ ਅਘਰ ਵੀ ਛਾਤਾਰ,
 ਨ ਕਰਾ ਏਕਭੀ ਕੇ ਜਾ ਤੁਝਕੋ ਰਾਜਾ ਹੋਤੇ ਹੋਂ,

ਗੁਲਬ.

ਮੇਂ ਦਰ ਪਰ ਤੁਮਕਾਰੇ ਆਨ ਪਤਾ, ਥੋ ਮੇਰੀ ਅਘਰ ਛਾਤਾਰ ਪੀਘਾ,
 ਫੀਨ ਰਏਨ ਤਲਪਤਾ ਛੇਗਾ ਭੁਲਾ, ਥੋ ਮੇਰੀ ਅਘਰ ਛਾਤਾਰ ਪੀਘਾ.
 ਸੀਮਾਅਸਾ ਫੀਕਾ ਭੇਤਾਘ ਰਹੇ, ਨਤੋ ਘਏਨ ਰਹੇ ਨਤੋ ਆਘ ਰਹੇ,
 ਭਯ ਹੋਰਨ ਛੇ ਦੁਸ਼ਮਨ ਫਾਘ ਰਹੇ, ਥੋ ਮੇਰੀ ਅਘਰ ਛਾਤਾਰ ਪੀਘਾ.

કળી મુખકી ન દેખી જોઈ પડી, કયસી જાન બલામેં આન પડી,
રાહત ન ચીલી હે મુઝકો જરી, લો મેરી ખખર દાતાર પીયા.
ક્યાંદ મેં જા જસસે કીયા, કોઈ સુનતા નહીં મજબૂર ફુવા,
લાયાર હો આપસે કંદને લગા, લો મેરી ખખર દાતાર પીયા.
મેરે હાલે ગરીબીયે કીજે નજર, મુઝે સૈયદ અલી નહીં આતા સખર,
મઝ હીરસો હવામેં હિત્ર ગુજર, લો મેરી ખખર દાતાર પીયા.
મયે જામ જમાલકા હો નીજામી, કરો શાદ પીલાકર સરવરે દી,
તુ હે શાદ મેરા મેં ગુલામ કમી, લો મેરી ખખર દાતાર પીયા.
યાવરકો જમાલ દીખાવો જરા, કરો નજરે લુલ્હ બરાયે ખુદા,
લખે દીલસે હે થેહી રોજ સદા, લો મેરી ખખર દાતાર પીયા.

મઝલ.

મીરાં દાતાર પીયા ખહરે ખુદા આજકી રાત,
જલવા અપના હમેં દીખલાદો જરા આજકી રાત,
મુઝતોસે લીયે ક્યાંદ તેરે દર પર હમ,
ખંધરે હે અય સદા અબ સુનલો જરા આજકી રાત.
જો ગુનાહ-માર હેં લેકીન હમેં ઉમ્મીદ હે ઝુરર,
અબ યોલોજે હમારી સખ બલા આજકી રાત.
આપ આહેં તો હો હલ આનમેં મુશકીલ સખકી,
દસલીયે માંગતે હેં તુમસે દુઆ આજકી રાત.
સદકા હસનેનકા અબ અપને સસલીકે પુરૂલ,
કર આતા ફક્લીયરકો અપની રઝા આજકી રાત.

ગઝલ.

અજબ દરખાસે આવી છે મેરે દાતાર મીરાંકા,
 મીલા કીસકો યે રૂપ્યા છે મેરે દાતાર મીરાંકા.
 સખી સરકાર હે સાહેબ ન કુછ શકે ઇસમેં તુમ જાનો,
 અતાયે ફયઝે મવલા છે મેરે દાતાર મીરાંકા.
 ન કુછ ગમ છે ઇસીયાંકા ન ગમ છે નારે દોઝખકા,
 વસીલા છે હમેં હાસીલ મેરે દાતાર મીરાંકા.
 તમના હો દીલી હાસીલ તો શીર આઉં જીયારતકો,
 ગુલામીમેં રહું યા રખ મેરે દાતાર મીરાંકા.
 ખુદાકે ફઝલસે આતે હેં યહાં પીરો જવાં સારે,
 હરએક મુસતાક આશીક હેં મેરે દાતાર મીરાંકા.

ગઝલ.

કયા જ્ઞાન દેખો અપની મીરાં દીખા રહે હેં,
 સખ હીંદુ ઝોર મુસલમાં સરકો ઝુકા રહે હેં.
 મજમા તો દેખો દરપર ભાષેાં સવાલી આપર,
 હાલ અપની યે-કસીકા ઉતકો સુના રહે હેં.
 યહાં આકે દંગ સખ હેં કયા રાઝ હે નીહાની,
 કુમ કેહકે મેરે દાતાર મુરદે જુલા રહે હેં.
 યે અદના એક કરીશમા મીરાં દીખા રહે હેં,
 જન હુત ઝોર બલા સખ જલમલકે જ રહે હેં.

દે દે અસરકો દાતાર એક જામ જે-ખુદીકા,
પી પીકે દરસે તેરે લાખો હેં જા રહે હેં,

ગઝલ.

આસતાના ઝોડકર જે આશીયાં હોને લગે,
અબ વલી દાતાર દરપર આપકે રોને લગે.
રાહે લિલાહ લીજીયે અપને મોહીઓંકી ખબર,
નકદે દીલ ઇન હાથોંસે હયહાત હમ ખોને લગે.
અબ બરાયે મુસતફા ફર્યાદ-રસ સૈયદ અલી,
દોસ્તબી દુસ્મન હુથે તુખમે બદી ખોને લગે.
આહ બદનામીકા ધખખા લગ ગયા મીટતા નહીં,
મીલકે ગર અહબાબ સારે હશ તક ધોને લગે.
કોઈ કેહતા હે જુનુની કોઈ કેહતા હે જે-જરેઅ,
અબ હુથે બદનામ દાતા હોજ તક ખોને લગે.
આપકી હસ આતશે ઉલ્લસતને ફુંકા તન બદન,
દેખકર હાલત મેરી પીરે મુઝાં રોને લગે.
સી-નયે સંદુકસે દીલકો નીકાલે હો મેરે,
જે-દીલોંકી આહ-મેં કયસા અસર હોને લગે.
મુરગે ખિસમીલસા તકપતા રોજે જાવર શુલામ.
કીસ તરેહ બારામસે વોહ જે-લીકા સોને લગે,

એક આલમમેં યે શેકરત હો-ગઝ,
 ઇસકો મીરાંસે મોહખત હો-ગઝ.
 જળસે મીરાંસે મોહખત હો-ગઝ,
 ખન-ગયા સવદાઇ વદશત હો-ગઝ
 બે-કસો ભાગાર દર પર દેખ-કર,
 દેખતે વાલોંકો હયરત હો-ગઝ.
 બે પડા આકર દરે દાતાર પર,
 ઉસકી બાલા સળસે કિસમત હો-ગઝ.
 ખન-ગયા પલમેં ગદાસે શાહ વોહ,
 હસપે મીરાંકો ખનાયત હો-ગઝ.
 સળ મુઝે દીવાના સવદાઇ કહેં,
 મેરી ફુરકતમેં યે નોખત હો-ગઝ.
 ફુંગુનાહ-ગાર ઇસલીયે યારો મુઝે,
 દરપે મીરાંકે નદામત હો-ગઝ,
 અબ તલક મેરી ખજર ફુજલી ન લી,
 મીરાં દર પર તેરે મુદત હો-ગઝ.
 હે અસર સદા યે સળ દાતારકા,
 તેરી જબલાં બે તખીયત હો-ગઝ.

હાદરો.

મીરાં ખોલો ધુંધટીયા તુમહારી ર,
 તુમહારે મુખડેપે જાડં મેં વારી ર.
 દેખી જો આખમેં મેરી તસવીરે માહતાય,
 જાને પ્રુદ્ધ મેં દેખકરે જોલા હું બે-હિમખ.
 ખીગડી બનગમ મુકદર હમારી ર,
 મીરાં ખોલો ધુંધટીયા તુમહારીરે.
 સદેકે મેં તેરી ઝુલ્ફ-કે હર તાર તાર પર,
 કરતા હું દીનો ધમાં મેરાં આપકો નજર.
 લે-લે લે-લે નજરીયા હમારીરે,
 મીરાં ખોલો ધુંધટીયા તુમહારી ર.
 રીઝવાંસે ના ગરજ હે ના ગીલમાનો દુરસે,
 ચાહતા હું હો જહાંમેં હીમાયત મેં આપસે.
 મોહે બા-ગમ ચલનીયા તેહારીરે,
 મીરાં ખોલો ધુંધટીયા તુમહારીરે.
 કહીયર દીલપે દાગ હેં ધરીયાંકે બે-હિસાબ,
 ધુલવાને આપકે તઈ આયા હું બે-હિમખ.
 ઘોદો ઘોરો જોદરીયા હમારી ર,
 મીરાં ખોલો ધુંધટીયા તુમહારીરે.

હુમરી.

હુમ બડી દરબારે મીરાં, મીરાંકે દરપે દાતારકે દરપે.
 ચૌ-તરફ કીલઆ હે, બીચમેં રૌઝા ખીલ રહા ચુલઝાર--મીરાં.
 નીસદીન પલછીન નૌખત ગાળે, આલા હે સખસે મઝાર--મીરાં.
 દેસ બદેસસે આતે હેં સાધલ, દરપે ખુશીસે બે-શુમાર--મીરાં.
 પુરખતમેં દુલોંકા બારીશ બરસે, ખુશબોસે હે મેહકાર--મીરાં.
 બેકલ બ્યાકુલ લોક હજારાં, કરતે હેં શોરા પુકાર--મીરાં.
 મીરાંકે ક્યેમસે ખાલી નહીં કાઇ, સખકા વોહ હે ગમખાર--મીરાં.

તરઝે નાટક.

યા પીર આસમાને વીલાયતકે આફતાબ,
 દાતાર લા-જવાબ.
 મેં હું ફંસા ખરાબીયે દુન્યામેં બે-હિસાબ,
 કર દીને ઇતેખાબ.
 બચઠા હું દરપે આપકે યા શાહ આમ્રયે,
 મુદતસે મુતેઝીર હું મેં લીને ખખર શિતાબ.
 સૈયદ અલીઝા મીરાં વલી કીજીયે મદદ,
 હરઝેક બલા હો રદ.
 કાકન ચુડેલ છુત પલીદોં-પે હો અન્નખ,
 દીને બલા શિતાબ.

તઝ—મઝા દેતે હેં કયા યાર.

મોરી નૈયા કરદે પાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર,
 પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર.
 આયા હું તેરે દરબાર, હાથ જોડકે મેં સરકાર,
 તેરે રૈઝેપે બલદાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર.
 તેરી ભવેં હેં કયા ખમદાર, તેરી ચીતવન હે તલવાર,
 ઉઠાવે નાઝ તેરા જખ્ખાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર.
 મેં દુખતા હું મુંજવાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર,
 તુહી દે મુઝે ઓધાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર.
 આહા કયસી તેરી સરકાર, સેંકડો આતે હેં ખીમાર,
 હરદમ કેહતે હેં થેલી પુકાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર.
 કીસકો જીનને કીયા બેઝાર, કોઇ ભુતોસે હે લાઝ્વાર,
 બલાથેં કેહતી થેલી પુકાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર.
 હસનેનકે તુમ દીલદાર, ઝોર નખીકા તુમ-પર પ્યાર,
 કહે શેર ખુદાકા પુકાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર.
 એક ગરીબ હું લાચાર, મુઝવીર તેરા ખીદમત માર,
 વલીમીયાં સગે દરબાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર.

તર્જે નાટક.

મોરે મન ધન ધન સૈયદ અલી બસ ગયે,
 જીસકે દરસન ખીન સુન સુન લાખોં રાજન હેં તરસ ગયે—મોરે મન.
 કરમકી ભપે રાખી નજરીયા, મેહરકે બાદલ વાપે બરસ ગયે,
 નમર નમર બળ ફોલકા ડંક, આકે ઉનાવેમેં બસ ગયે—મોરે મન.

તર્જ-નાટક.

ચલો ચલો સખી સખ મીલ દાતાર પર જાયે,
 શીશ નવાયે દરશન પાયે, મેહર કરે કારતાર—ચલો.
 નરગીસ સોસન ચંપા ચંમેલી મોગરા કેવડા લાયે,
 દાઉદી મોતીયા સેવતી ગુલાબકો ગુધેકે સેહરા બનાયે.
 ફુલકી ચાદર સાચ લે આયે, જોર ચઢાયે મક્સદ પાયે,
 અમ નસીમે બહાર, હાં અમ નસીમે બહાર—ચલો.
 સૈયદ અલી મોહે દીદ બતાયે, પાસ બુલાયે નયેન મીલાયે,
 જન કરે બલહાર, હાં જન કરે બલહાર—ચલો.
 યાવર કમતર કેહતા હે રોકર, રોતોકો આપ હંસાયે,
 તીશના આખે વિસાલ હું, દાતા મેહરસે મુજકો બુલાયે.

તર્જ-અળ છોડોળ હાથ.

ચલો દુખો મઝાર મોરે દાતાકા ચાર,
 વાયે બની કયસી બહાર, વાહ વાહ વાહ.
 મુસ્કો અંબર મેહકાર, ચડે ફુલોકે હાર,
 ખીલા કયસા ગુલઝાર, અળ વાહ વાહ વાહ.
 કીતને ઉમ્મીદ—વાર, કરે હરદમ પુકાર,
 મુમો મોરાં દાહાર, જરા વાહ વાહ વાહ.
 કરો મક્સદ બરાર, નહીં દીલકો કરાર,
 તાકે પાવે કરાર, હમેં વાહ વાહ વાહ.

જીસે નાહો કરાર, જાઓ મીરાં દાતાર,
 હોગા મેડા તો પાર, અજી વાહ વાહ વાહ.
 ખડે જુતોંકો માર, કરે જીન્નત પુકાર,
 રજા દેદો દાતાર, હમે વાહ વાહ વાહ.
 ખડે જાલીમ સરદાર, જુત જીન્નોંકે ચાર,
 કહે દો-ગયે લાચાર, હમે વાહ વાહ વાહ.
 કહો લાખોં હજાર, ચલે આવેં દરબાર,
 ખુશી હો ખે-શુમાર, જાયેં વાહ વાહ વાહ.
 ખુલા કયઝી બાઝાર, કયસી દેતા બકાર,
 દેખો હોકે હુશીયાર, જરી વાહ વાહ વાહ.

તઝ-નઝર આ ગયો બાલમ,

નઝર આ-ગયો મીરાં મોરે સપના,
 મોરે સપના પીયા મોરે સપના—નઝર.
 વોહ કુદ્દ નાગની જયસે તુન્હારે.
 મોહે ડસ ગઘ ડસ ગઘ મોરે સપના—નઝર.
 વોહ મસ્ત આંખેં મઝમ નઝારા,
 મોહે તીર લગા ગયે મોરે સપના—નઝર.
 તોરે ગાલ ગુલાબી લખોંચે લાલી,
 મોહે આગ લગા ગયે પ્યારે સપના—નઝર.
 કયસી દીની બજારત બજારત શાહકો,
 જયસે—મોહે દો હકતા પ્યારે સપના—નઝર.

તર્જ-મન માયાના કરનારા રે.

સૈયદ અલી દરશન દો વહાલા,
 હબી રહી હું કરું છું કાલાવાલા—સૈયદ અલી.
 મેંતો-રે માંગી તમ પાસે રે કાયા,
 લાગી છે તારા મુખડાની માયા,
 અમર રહ્યા છો રાસ્તી માંના જાયા—સૈયદ અલી.
 સૈયદ દુલા લાગો છો પ્યારા,
 ધડી એક ન મેલું હું ન્યારા,
 છો જીરે મારા પ્રાણુ થકી પ્યારા—સૈયદ અલી.
 સૈયદ-મીયાં અબુ-ખુમીયાંનાં છો વીરા,
 હમઝારે શહીદ મામા છે તમારા,
 વજર નથુ શહીદ બહુ સારા—સૈયદ અલી.
 વહાલારે તારા સેહરાની છત્ર ન્યારી,
 કાંકણ ઉપર હું જાઉં વારી વારી,
 વહાલારે તારી લટ છે ધુધર વારી—સૈયદ અલી.
 દામારે બાધ માતાએ ધવડાબ્યા,
 રત્ન જડીત પાશણે પોદાડ્યા,
 હુરારે પરીયાંએ હાલરડાં ગાયા—સૈયદ અલી.
 વાહલારે તારી દરગાહ બહુ સાંજે,
 સવારે સાંજે ચોપડીઆ વાગે,
 તેતો રે સુણી જુત બલા બાગે—સૈયદ અલી.
 શાને છે સોનાં ચાંદીનાં કહેરા,
 ઝુમ્મર અતે હાંડીનાં ઝમકારા,
 બટકે છે ચંદા સરજ ને તારા—સૈયદ અલી.
 મૈલુદો ને કુરઆનનાં રસીયા,
 સુણી સુણી મગન થઇ હસીયા,
 નંદ કુંવરનાં રદયમાં વસીયા—સૈયદ અલી.

તર્જ-પુરો થયો છે ખેલ.

આવો મીરાં દાતાર, સજ્જનો આવો મીરાં દાતાર,
 ચાર બાજુએ ચોસઠ મેહરાખો, રેહવા કાળે મુખકાર-આવો.
 લાખો હજાર જ્યાં દર્દી આવીને સાજાં થાય નીરધાર-આવો.
 આસ વિનાનાં બિકટ દર્દોનો, પલ્લમાં થાશે સંહાર-આવો.
 મંતર તંતર જંતર જાડુ, થાશે બળીને સૌ પાર-આવો.
 પૈસા વિનાનો લાભ લેવા ચુકશે નહીં લગાર-આવો.
 ખુદ તાલાએ બલે સરળ્યા, દુઃખ ભંજન દાતાર-આવો.
 હંઝા રોજન ગામ ઉનાલે, છે દાતારનો દરબાર-આવો.
 ખાદીમ મોહંમદ શીશ નમાવી, વિનવે વારંવાર-આવો.

તર્જ-જાજરે શું રીસાયે રસીલી.

દાતાર શું ટવલાવે રસીલા તારો ચેહરો જોવા દે.
 ચંદ્ર વદન તારા મુખમાં પર વારી વારી કરવા દે,
 પોપટ પુરો જઈ ફસાણો, પીંજરની માંહે.
 કહું કર જોડી તને સીસ નમાવી, મને છુટો કરવા દે.
 માછલી ખીચારી ટળવળ કરતી પૃથ્વીની માંહે,
 સુત વિનતી મારી ઉર ધરી જળમાં તરવા દે.
 ખુલ ખુલ ઉડી ઉડી ફરવું તમારા બાગની માંહે,
 હવે વૃજ સેવક પર સેહર કરી, બાગમાં વસવા દે.

એક મને આધાર તમારો જમતની માંહે,
 દુર કરી મને દુખના ધરથી સુખમાં વસવા દે.
 આરતી તારી મેં મન ધારી રદ્યની માંહે,
 હવે ઝટપટ મુજને બોલાવી, દરસન કરવા દે.

તર્જ-સાંભળને મા તું મારી.

તમે સાચા સૈયદ સુખકારી, મીરાં જાઉં છું તમપર વારી,
 બમે ગામ ઉનાવે વસીયા, દુઃખી જનોનાં સુખમાં હસીયા,
 છો દુખ ભંજન સુખકારી, મીરાં જાઉં છું તમપર વારી,
 તારી દરગાહ બની શુભજરી, શોભે સોનાં ચાંદીની જરી,
 દેખી સુખ પામે આજરી, મીરાં જાઉં છું તમપર વારી,
 આવે દરશન કરવા નરનારી, લાવે માનતા ભારી ભારી.
 નીત મેળો તમારો જરી, મીરાં જાઉં છું તમપર વારી.
 જાદુ જીનો બળી પોકારે, નથી રહેવું મીરાં હમારે,
 એવી અજબ કરામત ભારી, મીરાં જાઉં છું તમપર વારી,
 નીત હોદુ સુસલમાન આવે, શીથ નમી નમી પોકારે,
 દાતા લોને ખખર હમારી, મીરાં જાઉં છું તમપર વારી,
 મને લાગી છે સુખની માયા, દો દશન રાસતી જયા,
 મોહમદ મીયાં કહે પોકારી, મીરાં જાઉં છું તમપર વારી.

તમામ શુદ્ધ.

